

Musikak ez nau do-re-mi moduan askoz interesgarriagoa da kultur

Euskal Herriko musika taldeak zabalen ikertu dituen kazetaria dugu Elena Lopez Aguirre gasteiztarra (Pablo Cabezaren baimenaz). Egin egunkariko *Bat, Bi, Hiru* gehigarrian aritu zen lanean, eta Potato taldeko gitarra-jotzailea izan zen. Pedro Espinosa kazetariarekin batera Aianai kultur elkarte eta argitaletxea sortu zuen, eta zenbait liburu argitaratu ditu musika testuinguru hartuta: *Hertzainak, la confesión radical*; *Del txistu a la telecaster*; *Potato reggae banda: la utopia de una Euskadi Tropical*; *Historia del rock vasco*.

JOSETXO ARANTZABAL

erakartzen, fenomeno moduan»

| IKER BARANDIARAN |

Noizkoa duzu musika zaletasuna? Amaren "errua" izan zen?

Bai. Aitonak Bethoven-en piezak interpreta-tzen zituen. Eta aitaren aldetik, Ortiz de Zaratetarek, pianoaz edozein kantu ateratzen zuten. Beti izan dugu etxean abesteko eta musika jotzeko ohitura. Gainera, familia ugari bateko txikiena izanda, musika asko jaso dut neba-ahizpengandik. 9 urte nituela, the Beatles-en EP bat erosi nuen neben gomendioz. Horren ostean, rock sinfonikoa ezagutu nuen. Gerora, 24 urte nituela, punkak eztanda egin zuen eta erabat zaletu nintzen. Gainera, DIY formula ezagutu genuen, boluntarismoa eta jotzen jakin gabe saiatzea. Garrantzitsua zen, ordura arte Genesis entzuten genuelako. Pentsa!

Kazetaritzan bide luzea egin duzu.

Pedro Espinosak, Josean Cantalapiedrak eta hirurok Radio Cadenako FMa jarri genuen martxan, 1983an. Pedro *Egin*-eko *Bat, Bi, Hiru* gehigarrian hasi zen lanean. Gero Radio Vitorian hasi zen; eta nik *Bat, Bi, Hiru*-n jarraitu nuen, baita egunkari bereko *Arabian Zehar* atalean, *Musikaz Blai* izeneko orrialdea egiten. Gaur egun irratian jarraitzen dut.

Potato taldeko gitarra jotzailea izan zinen. Hortaz, ez zara musikari frustratua...

Ez, 3 urtetan 3 disko grabatu nituen: Tijuana In Blue-rekin erdibana egin genuena, Punky reggae party eta Rula. Gero taldea utzi eta luzaroan penaz egon nintzen, agertokiak menpekotasuna sortzen duelako: energia hori, jotzea, dezibelioak... Hertzainak-eko Kikereren amesgaiztoa, abestiak ez gogoratzea zen; eta nik Potaton jarraitzen nuela amesten nuen. Baina kazetaritzako bidea hartu nuen, ondo egiten dudala iruditzen zait. Gainera, zenbat eta informazio gehiago izan, orduan eta hobeto egin ditzakezu gauzak. Euskal Herriko rockaren entziklopedia existitzen

bada, musikaria izan naizelako izan da, eta ikusi dudalako musikari ugari ez dela oroitzen; horrek gaizki sentiarazten nau. Jende asko gogoratzen da RRV deiturikoaz, euskal rocka orduan hasi zela uste da. Baina horien aurretik beste talde asko egon ziren. Egan-eko Xabier Saldiasek esan zidan haiek disko ugari egin zituztela, baina inork ez dituela gogoratzen. RRVren aurrekoa ez dago prentsan jasota. Eta hori, gogoratu ezean, betirako ahaztuko da.

Aspaldi taldeak izan zituztenei-eta blogak egiteko aholkua ematen diet, informazioa zabal dadin. Garrantzitsua da Robert Johnson nor den jakitea, baina gure ondarea zaintzen ez badakigu Ez Dok Amairuk aipatzen zuen malefizioa ez da inoiz desagertuko.

Rocka askapen instrumentua izan da luzaroan. Gaur egun potentzial bera dauka?

Bai! Niretzat rocka eta oro har musika kultura da. Norbere burua eta ingurukoak ulertzen saiatzea da kultura, eta horrek liberazioa dakar.

Dagoeneko erakundeak hasi dira rockari garrantzia ematen, ezta?

1975ean Burgosen kontzertu erraldoi bat egin zen, eta *Diario de Burgos*-ek "La invasión de la cochambre" titulatu zuen aldenik alde. Konparatu, adibidez, hedabideek Azkena Rock jaialdiaz diotenarekin. Seguruenik jendetza batzen dutela ikusi dutelako, eta hirirako negozio handia ere badelako. Gaur egun, jaialdiez hitz egiterakoan, ostalaritzari

buruz hitz egiten da, eta berdin dio zer taldek joko duten. Bestalde, lehen Gaztetxeak okupatu egiten ziren, orain batzuk udalak utziak dira, kultur etxeak ere gogor dabilta, eta kontzertu areto txukunak daude. Zerbait egiten da, baina museo, unibertitate eta fundazioek askoz gehiago egin dezakete musika hobeto jasota egon dadin.

Hertzainak-en liburua atera zenutenean, jende askori esan nion, taldea gustuko izan edo ez, garai bat deskribatzeko balio zuela. Euskal Herriko Rockaren entziklopediarekin gauza bera gertatu zitzaidan.

Bai, egia da. Hori da nahi duguna. Halako kantutak zubia edo chorus bat duela esatea... Musika ez zait do-re-mi moduan interesatzen, kultur fenomeno moduan askoz interesgarriagoa da. Orain Musikene dago, Baina musikari buruzko ikasketa kulturalak falta dira. Testuinguru zehaztea oso garrantzitsua da, testuinguruan kultura dagoelako, gauzek euren artean duten zerikusia, ezer ez baita isolatuta gertatzen; eta Euskal Herriko musika ez da sal-

“Rocka eta oro har musika kultura da. Norbere burua eta ingurukoak ulertzen saiatzea da kultura, eta horrek liberazioa dakar”

buespena. Adibidez, nazioarteko testuinguruan kantu protesta bogan zegoelako existituzen Ez Dok Amairu, eta orduan gazteriak indarra eta protagonismoa hartu zituelako.

Entziklopedian jasotako *Emakumeak In Rock* atalak aurreiritzi asko apurtu zituen.

Muskaria eta *El Tubo* guztiak irakurri nitueanean emakume guztien izenak apuntatu nituen. Uste okerra dugu, rockean ez dela emakumerik egon. Agian ez dugu protagonismo handirik izan, baina presentzia bai. Emakumez osaturiko taldeei ematen zaie garrantzia, baina baxu eta teklatu jotzaile ugari egon dira. Batzuek diote emakumeen errua dela. Neurri batean arrazoa daukate, baina begira nola egurtu zuten Vulpes taldea. Eta Aurora Beltranek esandakoa: emakumeoi listoia altuago jartzen digutela.

Jende askori kosta egiten zaio fisikotik harago ikustea. Emakumeok eskema horiek apurtu eta jendeak ikusi nahi duena ahazten saiatu behar gara, baina ez da erraza. Uste baino askoz gehiago gara. Hala ere, Anariren moduko espresibitatea duen emakumerik 60ko hamarkadan irudikatzea oso zaila da, edo Ainara Legardon.

Esportagarria da hemengo musika?

Baietz uste dut. Baina, euskaraz abestutakoa ez da benetan esportatzen. Hertzainak-ek aspaldi esaten zuen euskal rockak hemendik

«Gaur egun oso garrantzitsua da Robert Johnson nor den jakitea, baina gure ondarea zaintzen ez badakigu Ez Dok Amairuk aipatzen zuen malefizioa ez da inoiz desagertuko».

kanpo zirkuitu marjinaletan funtzionatzen duela, gune erradikaletan, okupatuetan. Ruperrek ere esan zuen ez dela erakunde publikoen borondaterik izan hemengo musika esportatzeko.

El Tubo, Bat Bi Hiru, Devorame, Gazte Algara eta *Barkatu Ama* bezalako argitalpenek 80ko eta 90eko hamarkadetan bete zuten funtzioa oso garrantzitsua izan zen musika taldeen berri emateko. Zer erreferente daude gaur egun?

Entziklopedia egiteko *Zeruko Argia* ere sarri kontsultatu nuen, batez ere *Gazte Naiz* izeneko orrialdea; sasoi batean musikaz gehien jaso zuen argitalpena izan zen. Aipatutakoez gain, asko erabili ditut Badok.info, Entzun.com, eta eraberritutako Mamorro.

Orain dagoena sinesgaitza da 80ko hamarkadatik begiratuta. Batzuek diote Internet oihana dela, baina bejondeiela, lehen zegoena basamortua zelako. *Bat, Bi, Hiru*-ren garaian askotan ez geneukan elkarrizketak non sartu. Orain Interneten ez dago mugarik. 18 urte banitu, Internet txiki geldituko litzaidake.

Zer eman dizu zuri rockak?

Gauza txar batzuk bai, baina gainerakoa ona. Jim Morrisonek esaten zuen rocka gure laguna dela, eta arrazoa zuen, ez da metafora bat. Batzuetan blokeatuta zaude, itxita, eta musika leiho bat da hortik ateratzeko. Nerabeak kaskekin ikusterakoan isolatuta daudela iruditu izan zait; baina ez, konektatuta daude. Musika energia da. Askotan pentsatu dugu sexua, droga eta rock-and-rolla batera zihoazela, baina ez da egia, drogek energia kentzen dizutelako, batez ere heroinak. Musika, aldiz, energia da, droga.

Liburu berria prestatzen ari zara?

Bai, Tori Amos-en honako esaldia irakurri nuenean jaio zen liburu berri honen ideia: "Emakumez gehien arduratzen nauena zera da, gure burua gutxiesteko dugun joera". Egia da. Horregatik, musikagintzan gogor lan egin duten hainbat emakume anonimotasunetik ateratzea erabaki nuen. Oraingoan data zehatzetatik aldendu, eta pasarteetan eta testigantzetan oinarritu nahi dut. Ezezagun samarrak diren hainbat emakume aukeratu ditut, Esate baterako, Begoña Larrañaga, gipuzkoarra sortzez, baina Bilbon hazitakoa. 60ko hamarkadan hainbat taldetan aritu zen munduan barrena akordeoia eta teklatura jotzen. Eta Arantxa Gurmendi, Biurriak taldekoa. Baita *Muskaria*-ko argazkilaria Marivi Ibarrola ere. Edo Carmen San Esteban aktorea, Potatoko ahotza, dantzaldietako abeslaria, aurkezlea, performance zalea... ■

